

vračal domov k Mariji na Zilji, kjer je bil posestnik in Meškov cerkovnik in organist. Obsojen je bil na 24 ur zapora, ker da se je »zelo nespodobno obnašal«. Dne 27. 11. sta zahtevala v slovenščini vozni listek poslanec France Grafenauer in odvetnik dr. J. Brejc v Spodnjem Dravogradu. Ob te vidnejše koroške osebnosti pa bi mogli po poročilih v Miru in Slovencu postaviti še vrsto manj odličnih predstavnikov in ljudi iz ljudstva: župnike, može in fante. Uredništvu Mira so ljudje pošiljali denarne darove tistim, ki so bili zaradi svojega nastopa obsojeni na globe, in ti zapisi darov se ponavljajo. V ljublj. dnevniku Slovenec se vrsté nekaj tednov poročila o napadih, globah, nasilju, sejah deželnega zbora v Celovcu, protestih s političnih shodov, pa tudi o odmevih v avstrijski javnosti. Zadeva Miklavič je prišla v osrednji avstrijski parlament: dne 4. 12. je vložil na Dunaju interpelacijo na železniškega ministra poslanec France Grafenauer »proti škandaloznim razmeram na celovškem kolodvoru«. Debate v koroškem deželnem zboru in v osrednjem parlamentu so podžigale narodni odpor in ustvarjale pogumno razpoloženje v najširših plasteh Koroške.

Naloga zgodovinarjev je, da širše opišejo primer Pavla Miklaviča kot eno od faz koroškega narodnega gibanja in boja. Tu naj zadostuje poleg gornjih omemb opozorilo, da je ljublj. Slovenec 27. 11. in 6. 12. obširno poročal o Grafenauerjevih debatah in interpelaciji na Dunaju.

Za naš okvir zadostuje še opozorilo, kako je našel prostor Miklavičev primer tudi v mohorskem koledarju za leto 1911. V drugem delu koledarja (str. 69) je priobčena Miklavičeva osebna fotografija, ob njej pa stoji zapisek, kaj se mu je zgodilo 4. 10. (prilno: 11.) na celovški postaji.

Če upoštevamo, koliko so pisali o tem slovenski časniki, kako se je razglasilo slovensko koroško vprašanje zaradi debat in interpelacij v Celovcu in na Dunaju in — zadnje ne najmanj glasno — da je izšel Koledar MD za leto 1911 v 85.000 izvodih, lahko rečemo, da pomeni Miklavičev primer zelo tehtno pričevanje o stopnji in moči narodnega življenja v stari Avstriji.

Ob tem, kar smo ugotovili o Miklaviču, se nam samo po sebi odkrije, kdaj je nastala Strojničina pesem. Mogla je nastati neposredno po dogodku na celovški postaji in ob odmevih tega dogodka v javnosti, lahko pa ob smrti Pavla Miklaviča, obakrat torej v času stare Avstrije. Strojnica je blaškega župana Miklaviča nedvomno tudi osebno poznala. Pesem je govorila tudi v njenem imenu osebno in v imenu Miklavičeve najbližje soseske.

Viktor Smolej
Ljubljana

Ocene in poročila

Prvi poljsko-slovenski slovar

Francè Vodnik: *Poljsko-slovenski slovar*. Ljubljana, Državna založba Slovenije 1977. 1246 str.

Pred enim letom je izšel v Ljubljani poljsko-slovenski slovar F. Vodnika, prvi v zgodovini slavistike. To delo znanega literarnega kritika, esejista in prevajalca poljske književnosti je pomembno že samo zaradi tega prvenstva. Na prvi pogled opa-

zimo tudi drugo odliko — velik obseg in sijajno grafično opremo, kar je oboje značilno za izdaje DZS.

Po obsegu v več kot 50.000 glavnih geslih zbranega poljskega besedišča je delo F. Vodnika eden od največjih, če ne največji dvojezični slovensko-slovenski slovar sploh. Pa tudi na slovenski strani slovarja vzbuja pozornost bogastvo slovenskih sinonimov, navedenih pri večini poljskih gesel. Na obeh straneh (poljski in sloven-

ski) je F. Vodnik prav tako zbral bogato frazeologijo, čeprav se posamezna gesla glede tega med seboj zelo razlikujejo.

Obseg slovarja je predvsem posledica tega, da je avtor uvedel vanj bogato specialno besedje iz zelo različnih panog znanosti in tehnike in pa nepričakovano obsežno plast substandardnih besed in besednih zvez, ki ne spadajo v tako imenovani splošni kulturni jezik (iz otroškega govora, govorov posameznih okolij, slanga), pa tudi besed in besednih zvez, katerih raba je omejena na posamezne vrste literarnih besedil ali posameznih dob (poetizmi, arhaizmi). Da bi vse to neizčrpno bogastvo uredil, je avtor uporabil preveč številne kvalifikatorje. Ti so tako slovarski kot tudi slovnici: določajo pripadnost besed k posameznim tipom besedišča in razdelkom strokovne terminologije ali pa označujejo (nepravilne) slovnične oblike. Kvalifikatorjev je okrog 130.

V številu kvalifikatorjev in v načinu njihove uporabe vidim glavno in najsplošnejšo pomanjkljivost tega slovarja: pomanjkanje doslednosti v obravnavanju res bogatega besednega in frazeološkega gradiva. Za nekatera področja leksike obsega seznam nekaj kratic, za druga pa nobene. Taka prikrajšana področja so npr. vrtnarstvo, živinoreja, slikarstvo, informatika, kibernetika, sociologija. O nedosledni uporabi leksikalnih in stilističnih kvalifikatorjev pričajo spodaj navedeni primeri.

Za arhaizme ima Vodnikov slovar v seznamu kratic celo tri ali štiri možnosti: *zast.* = zastarelo, *star.* = starinsko, *hist.* = historično in *zgod.* = zgodovina. Morda bi lahko domnevali, da vsaj ena od teh kratic zadeva zgodovinsko terminologijo, in se same ostale tri nanašajo na neke tipe arhaizmov, če ne bi pri terminologijah prav tako srečavali po dva in več kvalifikatorjev, ki se nanašajo na eno samo področje tehnike, znanosti ali umetnosti. Za tiskarstvo imamo npr. kratici *tip.* = tipografija in *tisk.* = tiskarstvo; ti dve besedi sta v slovenščini sinonima. Za arhitekturo so kratiche tri: *gradb.* = gradbeništvo, *stavb.* = stavbarstvo, *arh.* = arhitektura. Pri zadnjih treh kraticah pa je najzanimivejše, da *architektura* kot geslo v slovarju sploh ne nastopa, čeprav sta v njem gesli *architektoniczny* in *architekturalny*.

Moj glavni očitek glede uporabe kvalifikatorjev pa ni v tem, da jih je za posamezne panoge preveč, ampak da mnogim besedam, ki jih v besednem zakladu so-

dobne kulturne poljščine ni, Vodnikov slovar ne daje nobenega kvalifikatorja. Čeprav sem rojena Poljakinja z visoko izobrazbo in vrh tega še filolog, ne bi mogla brez premisleka, pa tudi po premisleku povedati pomena slučajno nabranih besed kot: *abelek*, *agnat*, *alonż*, *bisam*, *durniczka*, *gilosza*, *kanelura*, *kupelacja*, *kutner*, *kawecan*, *oidrować*, *lasanek*. Drugim besedam vem pomen, vem pa tudi, da so to arhaizmi, ki spadajo v najrazličnejše epohe knjižnega jezika in se danes sploh ne uporabljajo, npr.: *birbantować*, *kornet* (oseba), *aniwersarz*, *najtyczanka*, *diwa*, *szalawiła*, *wagant*, *gotowalnia*, *dezabil*, *weba*, *suponować*, *fawor*, *fortunny*, *chorzeć*, *kordiał*. Druge so regionalizmi ali žargonske besede: *durniczka*, *facetka*, *łoni*, *krzyna*, *flacha*. Pri nobeni od zgoraj omenjenih besed slovenski bralec ni opozorjen na stilistično vrednost ali na nesplošni geografski obseg.

Isto velja tudi za rabo glavnih slovničnih kvalifikatorjev, ki označujejo besedne vrste, nepravilne slovnične oblike, spol samostalnikov ipd.; teh je v Vodnikovem slovarju kar 27. Tam pa, kjer bi jih slovenski bralec pri poljskih besedah potreboval, jih ni.

Znano je, da se slovenščina in poljščina, čeprav sta obe slovenska jezika, znatno razlikujeta po pomenu in vezavi predlogov, po rabi in pomenu prislovov, po veznikih in načinu njihove rabe: rabi slovenskega *da*, za katerim lahko stojita izmenično pogojnik in povednik, pa tudi t. i. opisni velelnik, ne ustreza enotno raba nobenega poljskega veznika; poljski že s funkcionalnega gledišča ne odgovarja slovenskemu *da*, čeprav bi to lahko izhajalo iz lakoničnosti ustreznega gesla. Pri predlogih, veznikih in prislovih F. Vodnik zelo redko in nedosledno uporablja določilo besedne vrste, praviloma pa ne uporablja drugih kvalifikatorjev. Tako npr. predlogi *od*, *nad*, *przed*, *przede*, *przeciw*, *przeszło*, *przez* in drugi nimajo kratiche *predl.* = *predlog*, medtem ko *o*, *pod*, *przy*, *u* in *w* tak podatek imajo. Skoraj pri vseh predlogih manjkajo podatki o vezavi. Teh prav tako ni pri predlogih z dvojno vezavo, npr. pri *na* + acc. in *na* + loc. Sploh so zgledi za rabo predlogov preskromni (prim. *przy*, *dla*, *między*, *u*, *wobec*), poleg tega pa neprecizno podajajo njihov pomen, zlasti kadar se poljski pomeni oddaljujejo od slovenskih. Tako je za poljski *między* naveden kot ustrezna slovenska beseda *med*. Slovenski uporabnik slovarja pa na ta način ne more izvedeti, da se poljski predlog

samo deloma pomensko ujema s slovenskim in da poljski *między* nikdar ne pomeni 'v času', 'za časa', kar je eden od osnovnih pomenov slovenskega *med* + instr.: *med wojsko*, *med jedjo* = polj. 'w czasie wojny', 'jedząc', 'podczas jedzenia'. Pri polj. *podczas* beremo, da predlog odgo-varja slovenskemu *med*, za. Vezava ni navedena. Pod geslom *przez* je za knjižno poljščino netipična pasivna konstrukcija ilustrirana samo z nepopolnim in vrh tega netočno interpretiranim primerom *posłany przez ojca* 'poslan od očeta', 'ki ga je poslal oče', namesto npr. *Jan został posłany przez ojca*. Primer je brez komentarja uvrščen med frazeologijo.

Predlog *wbrew*, pri katerem tudi ni podatkov o vezavi, je pojasnjen z dvema primeroma, iz katerih bi lahko sklepali na vezavo, če ne bi bila v enem primeru uporabljena večfunkcijska sklonska oblika (*wbrew mojej woli*), v drugem pa — »littera docet, littera nocet« — ne bi bilo *wbrew oczekiwaniem* (nam. *oczekiwaniom*) prevedeno s slovensko frazo z edninskim samostalnikom: 'proti pričakovanju', 'ne da bi pričakoval'; iz obojega slovenski bralec lahko sklepa, da se polj. *wbrew* veže z roditeljskim (*mojej woli*) ali orodnikom (*oczekiwaniem*). In to bi bilo v skladu z intuitivnim razumevanjem razlik med skladno obeh jezikov! Kajti prav dajalniška vezava in sploh konstrukcije z dajalnikom so v slovenščini znatno pogostejše kot v poljščini, kjer jim ponavadi ustrezajo roditeljski, vrh tega pa poljski orodnik nastopa v za Slovence nerazumljivih zvezah kot povedkovo določilo (*jestem pisarzem, zostanę lekarzem*) in drugače (*piszę ołówkiem* = sln. 'pišem s svinčnikom'). Spričo tega lahko slovenski bralec pričakuje za eksotično zvenečim predlogom *wbrew* prav take vezave, ki so v slovenščini nemogoče ali manj verjetne.

Pri predlogih, za katere navaja Vodnik več frazeoloških zgledov, je v geslih težko najti kakršnokoli hierarhijo pomenov. Bralec ne izve, ali so kake rabe predloga zastarele ali sodobne, kaj so običajne ilustracije rabe, kaj pa le leksikalizirane zveze. Kjer ima avtor (pomenske?) skupine označene s številkami, je načelo razdelitve na te skupine nejasno. Iste pomanjkljivosti pri rabi slovnčnih kvalifikatorjev najdemo pri prislovljih in veznikih. O vezniku že sem govorila zgoraj. Slovar mu posveča dve vrstici v enem stolpcu. Tretja vrstica v geslu je namenjena členku *-że* (*siadajże!*). Vezniku *że*bi določil dvojce vr-

stico in pol; veliko premalo spričo ogromne sintaktične razlike med slovenščino in poljščino.

Sploh vsi slovnčni kvalifikatorji so rabljeni nedosledno in zato tudi večkrat narobe. Kratica *neskl.* = *nesklonljivo* se rabi pri besedah srednjega spola na *-um* na naslednji način: pri *apogeuum*, *archiwum*, *decennium*, *inhalatorium* je navedena kratica *neskl.* brez vsakih komentarjev. Predvsem ni podatka o sklonljivosti v množini. Pri *kompendum*, *sanatorium*, *parlatorium*, *indywiduum* je informacija natančna: sg. *neskl.*, pl. *-ia*, *-ria* itd., ustrezno besedi; pri *muzeum*, *seminarium* je enaka informacija izpopolnjena z navedeno končnico gen. pl. na *-ów*; pri *imperium* manjka kvalifikator o sklonljivosti, navedena pa je množinska oblika v imenovalniku: pl. *-ia*; pri geslih *sudytorium*, *emporium* ni nobenih podatkov o sklanjatvi. Dejansko pa se vse te besede sklanjajo po istem pravilu. Pri redkejših besedah z nekoliko drugačno besedotvorno zgradbo, a s podobno sklanjatvijo (*facsimile*) znova srečamo lakonično informacijo *neskl.*, brez dodatkov

Ni jasno, zakaj je v seznamu kratic *izg.* = *izgovori*, pri izposojenih besedah in tudi celih besednih zvezah, ki v knjižni poljščini ohranjajo originalno pisavo in katerih izgovor in tudi način branja se ne ravnata po pravilih poljskega pravopisa (kot *atelier*, *cowboy*, *clearing*, *empire*, *par force*, *manicure*), pa ta kratica ni rabljena. Ni pa prav tako naveden pravilni izgovor. To bi bilo za slovenskega uporabnika bistveno, ker so v slovenščini take citatne besede delno druge kot v poljščini in ker je tudi samo obravnavanje izgovora izposojenih besed precej različno.

Raba odvisne (ne t. i. osnovne) slovnčne oblike kot gesla v slovarju je upravičena takrat, kadar je oblika tako leksikalizirana ali gramatikalizirana, da ne spada več k paradigmi osnovne besede, ali tudi takrat, kadar je paradigma izginila skupaj z besedo in se je samo ena od njenih oblik ohranila kot relik. V Vodnikovem slovarju pa pravzaprav lahko postane geslo vsaka odvisna oblika in le redko je jasno, zakaj tako. Npr. sklonske oblike: gen. pl. *owiec*, loc. sg. *szkle*; oblike stopnjevanja: *twardziej*; osebne oblike glagolov: 3. os. pl. praes. *maja*, 2. sg. imperat. *pisz*, *idź*; 3. sg. in pl. praet.: *darli*, *darł*; deležniki: *przędziony*, *oznajmując*, *idący*, *pałący*. Od vseh teh gesel usmerja slovenskega bralca kratica *gl.* = *glej* k osnovni besedi (geslu).

Včasih je tako usmerjanje z *gl.* celo dvo-stopenjsko. Najdemo tudi primere, ko v geslu, h kateremu nas slovar pošilja, ne najdemo »pošiljajoče« oblike. Za to sem našla dva vzroka: 1. Odvisna oblika, raz-ljena kot pošiljajoče geslo, sploh ne obsta-ja (npr. *nios, cię²*, ki bi morali biti obliki glagolov *nieść* in *ciąć*, a nista); 2. pod glavnimi gesli je v Vodnikovem slovarju navedenih zelo malo slovnčnih oblik in često niso navedene niti izjemne, nepravilne oblike. Zgoraj našete oblike in ve-liko podobnih pa ne spadajo k izjemnim.

Definicije pomenov (najpogosteje so to enostavne ustrezne slovenske besede) so nepopolne. Pogosto so navedeni samo ne-kateri od osnovnih pomenov. Primeri: *akt* — manjka pomen 'umetniška upodobitev golega človeškega telesa'; *garnitur* — manjka pomen 'moška obleka'; *iris* — manjka pomen 'vrsta bonbonov'; *prawy* — manjka pomen 'pravičen'; *slaby* — manj-ka slovenski sinonim *šibek* itd.

Pri nekaterih slovenskih sinonimih (npr. sln. *špicelj* za polj. *szpicel*) imamo zvezdi-co, kar po seznamu kritic »opozarja, da je izraz nepravilen, manj dober ali žargon-ski«. Ta znak se rabi samo pri slovenskih besedah. Poljske besede, ki bi spadale pod ta znak (npr. *schlać się*) so nasploh nave-dene brez kvalifikatorja. Zdi se mi, da bi se o pravilnosti slovenskih besed sloven-ski bralec tovrstnega slovarja lahko poučil iz drugih virov (Slovenski pravopis s slo-varjem), za poljske besede te vrste pa bi morale biti take informacije vsekakor na-vedene v poljsko-slovenskem slovarju.

Čeprav je slovar obširen, manjka v njem veliko novih in nekoliko starejših besed iz raznih stilističnih plasti poljskega jezika. Naj naštejemo samo nekatere od zapa-ženih manjkajočih besed: *anilana, awers, bimber, bimbać, brać, -ci, bruderszeit, de-rywat, doktryna* (vendar sta *doktryner* in *doktrynerstwo*), *dymarka, filmowiec, fucha, hitlerowski* (*hitlerowiec* je), *kaperować, lu-dyzm, na* (členek), *martyrologia, meczeń-stwo* (je pa *meczennik* in *meczęnski*), *pa-siak, riposta* (in izvedenke), *specyfika, szkop, wirus* (je pa *wirusowy*). Tudi pri izboru frazeoloških izrazov so nedosledno-sti. Pri koń npr. manjka fraza *robić kogoś w konia* 'ogoljufati, zasmehovati koga'; pri *walet* manjka izraz *spać* (*mieszkać*) *na waleta* 'ilegalno ali brez lastne postelje sta-novati v študentski sobi'. Namesto tega pa pod geslom *kontroler* najdemo današnji poljščini popolnoma neznan izraz *kontro-*

ler świeżego powietrza s kazalko (*gl.*) h geslu *złzifibruk*, pri katerem manjka kva-lifikator o stilističnem obsegu. Ta beseda je prav tako že zdavnaj prišla iz rabe.

Slovar je kljub vsemu življenjsko delo Franceta Vodnika, in to, kar je vzrok nje-govih napak in nepopolnosti, je obenem vir njegovih odlik. F. Vodnik je dolga le-ta zbiral ogromno poljsko slovarsko gra-divo neposredno iz besedil, na katerih je na različne načine delal: kot raziskovalec, prevajalec, recenzent, bralec. Odtod nepo-polnosti v navedbah pomenov, nenatanč-nosti v zapisu izrazov in zvez. Način zbi-ranja gradiva pojasni tudi nedoslednost v številu in v načinu uporabe kvalifikator-jev. Petdeset let je v življenju sodobnega knjižnega jezika zelo veliko. Nekateri od besed, ki se danes ne rabijo, so se lahko znašle v avtorjevi kartoteki, preden so po-stale arhaizmi ali preden so spremenile stilno obarvanost. Kvalifikatorji, ki zade-vajo specialne panoge (tehnika, znanost), so tako različni ne samo zaradi raznovrst-nosti besedil, s katerimi je imel opraviti avtor slovarja, ampak tudi zato, ker se je ustrezna slovenska terminologija v zadnjih desetletjih zelo spremenila.

Posebno pozornost zasluži označevanje slo-venskih »substandardnih« besed z zvezdi-co. F. Vodnik je bil tako pogumen, da je s tem znakom uvedel v svoj slovar besede, katerih obstoja v kakršnikoli verziji slo-venščine ne priznavajo drugi, enojezični slovarji tega jezika. Zaman bi jih sloven-ski ali poljski bralec iskal v Slovenskem pravopisu ali v dosedaj izdanih dveh knji-gah Slovarja slovenskega knjižnega jezika. In tako poljski bralec z zadovoljstvom izve od F. Vodnika, da ima popularni poljski *fajrant* (seveda germanizem, vendar kot kolokvializem v knjižnem jeziku čisto udo-mačen) točno ustrezajočo slovensko besedo, ki se glasi prav tako. Isto velja za teh-nični termin polj. *gacz* sln. *gać* 'nečist pa-rafin' (ki ni naveden v nobenem od ime-novanih slovenskih slovarjev. Takih pri-merov, ki pričajo ne samo o živem jezi-kovnem čutu, ampak tudi o značilnem po-gumu filološkega mišljenja F. Vodnika, bi lahko iz njegovega slovarja navedli še ve-liko več. Če upoštevamo, kako zelo so se v zadnjega pol stoletja spremenile pravil-nostne norme slovenščine na področju lek-sike, mora uvedba mnogih od teh besed na slovenski strani slovarja dejansko vzbujati občudovanje.

Res je vredna občudovanja ta neprehodna goščava poljskega besedišča, ki jo je pre-

hodil in uredil en sam vneti bralec in prevajalec poljske književnosti v svojem delovnem življenju. Dobro je, da je ta pravcata zakladnica leksike in frazeologije obeh jezikov postala dostopna slovenskim in poljskim bralcem. Po stezah, ki jih je utrl F. Vodnik, se bodo že laže gibali ne samo bralci obeh književnosti, ampak tudi avtorji naslednjih slovarjev.

Hanna Orzechowska
Univerza v Varšavi

Prevedel Marko Kranjec

Tvorjeni vzročni predlogi v slovanskih jezikih

G. S. Tokar', *Proizvodnyje pričinnnye predlogi v slavjanskih jazykah, Užgorod 1977.*

Tretji zvezek dela ukrajinskega jezikoslovca G. S. Tokarja o tvorjenih vzročnih predlogih v slovanskih jezikih je namenjen obravnavanju južnoslovanskega jezikovnega gradiva (gradivo vzhodnoslovanskih jezikov je bilo obdelano že v prvem, zahodnoslovanskih pa v drugem zvezku) — Užgorod 1973, 1974). Pisec imenuje »tvorjeni (proizvodnyje) predlogi« tisto skupino predložnih izrazov (predlogov in gramatikaliziranih predložnih zvez), ki se s sinhronega stališča še čutijo motivirani (njihove morfemske sestave se še dobro zavedamo), pa najsi gre za sklope (npr. *zavoljo*), konverzive (npr. *glede*) ali druge kategorije. Vsi ti izrazi so tvorjeni iz danes živih polnompomenskih podstav, in sicer tistih, ki jih najdemo v besedah s pomenom »sled« (npr. sh. *usled*, bolg. *vsledstvie*), »hvala« (npr. bolg. *blagodarenie* /*nal*, sh. *zahvaljujuči*), »povod« (npr. sh. *povodom*, bolg. *po povod* /*na*, *po slučaj*), »volja, ljubezen« (npr. slov. *zavoljo*, sh. *za ljubav*), »stran« (slov. *zastran*), »okoli« (sh. *oko*), »gledati, zreti, videti« (npr. slov. *glede* /*na*, sh. *s obzirom na*, bolg. *pred vid*, *s ogled na*), »priča« (slov. *spričo*), »zasluga« (npr. slov. *po zaslugi*, sh. *zaslugom*), »vzrok« (bolg. *po pričina* /*na*) idr.

Pisec si je ob tem gradivu iz južnoslovanskih jezikov (makedonščina je žal zamolčana¹) postavil naslednje tri naloge:

1. opisati vsakega izmed tvorjenih predložnih izrazov (njegovo obliko in pomen, distribucijo, slogovno vrednost in razširjenost);

2. določiti čas in okoliščine, v katerih je predložni izraz nastal (ali bil prevzet iz drugih jezikov), ter mu slediti do današnjih dni;

3. ugotoviti splošne zakonitosti v nastajanju in razvoju teh izrazov, veljavne za vse slovanske jezike, ter posebnosti južnoslovanske jezikovne skupine in vsakega južnoslovanskega jezika posebej.

V nadaljevanju se bomo omejili predvsem na poročanje o obravnavanju slovenskega jezikovnega gradiva. — Poleg omembe prvotnih predlogov, ki so poznali ali še poznajo možnost rabe v vzročnih konstrukcijah (npr. *od udarca poskakovati*, *iz obupa zapustiti*, *po neumnosti zapraviti* ipd.) in sestavljenih (drugotnih) vzročnih predlogov (npr. *zaradi inventure zapreti*) najdemo v knjigi še okrog deset slovenskih tvorjenih predložnih izrazov, izpisanih iz slovenskih besedil od 16. stoletja do danes. Obdelani so precej izčrpno, pogrešamo pa npr. izraz *z ozirom na* (pri sh. gradivu pa *zaslugom*), posebno ker so v knjigi sicer vsaj omenjeni podobni izrazi tipa *po zaslugi*, *po želji*, *v zvezi z*, *pod vplivom*, *po sili*; njihova gramatikaliziranost je do danes dosegla približno enako stopnjo, imajo pa tudi približno enake (pogosto negativne) slogovne učinke (npr. *po zaslugi lepega vremena iti na izlet*, *zamenjati na podlagi uredbe*²). Tokar je opazil nekaj izrazitih posebnosti slovenščine pri tvorbi vzročnih predlogov, npr. predlog *spričo* (noben drug slovanski jezik nima predloga iz te podstave), *glede* (vzročni pomen je razvilo deležje). Pozoren je postal tudi na razmero, ma veliko enotnost slovenskega slovničarskega izročila pri zavračanju oziroma odsvetovanju rabe nekaterih predložnih izrazov, prevzetih iz srbohrvaščine in drugih jezikov (ali kalkiranih), npr. *vsled*, *zahvaljujoč*, *povodom*, *po zaslugi*, *iz razloga* idr.;

¹ Beseda »makedonski« je v knjigi omenjena samo enkrat, pa še to le pri citiranju naslova makedonsko-ruskega slovarja D. Tolovskega in V. M. Iliča-Svityča (Moskva 1963) v opombi na str. 33; pri seznamu uporabljene strokovne literature na str. 123–128 pa je še ta naslov izpuščen. Tudi del sovjetske slavistike se bo pač moral bolj nedvoumno in dokončno spogledati z resnico o makedonskem narodu in jeziku (brez bolgarskega »filtra«) in se o njiju čim jasneje izreči, kot se je vsa slavistika že zdavnaj izrekla o Slovakah in slovaščini. Ena izmed zadnjih pobud za tak spogled bi bila lahko npr. razprava B. Markova o Nahtigalovem stališču do makedonščine, izdana v *Nahtigalovem zborniku* (Ljubljana 1977); v tej publikaciji sodelujejo tudi nekateri vidni sovjetski slavisti.

² Prim. še J. Toporišič, *Slovenska slovnica*, Maribor 1976, str. 361, in isti, *K izrazju in tipologiji slovenske frazeologije*, JIS 1973/74, str. 373-9.